

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

ТВЕРДОХЛЄБОВА ЮЛІЯ МИХАЙЛІВНА

УДК 378.147:796.071.4]:613.9-048.38(043.3)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ВИКОРИСТАННЯ
ЗДОРОВ'ЯВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Спеціальність 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Суми – 2021

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (м. Чернігів), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент
Куртова Галина Юрївна,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
доцент кафедри біологічних основ, фізичного
виховання, здоров'я і спорту (м. Чернігів).

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Сущенко Андрій Віталійович,
Класичний приватний університет,
завідувач кафедри освіти та управління
навчальним закладом (м. Запоріжжя);

доктор педагогічних наук, доцент
Рибалко Петро Федорович,
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка,
доцент кафедри теорії та методики
фізичної культури (м. Суми).

Захист відбудеться 07 травня 2021 року о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 55.053.03 у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка Міністерства освіти і науки України за адресою: 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка Міністерства освіти і науки України за адресою: 40002, Сумська обл., м. Суми, вул. Роменська, 87.

Автореферат розіслано 06 квітня 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. Ю. Кудріна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Глобалізаційні процеси обумовлюють розвиток науки і технологій, а також світову конкуренцію країн у різних галузях. У спорті Україна спроможна показати результати високого рівня, а тому значна увага приділяється фізичному вихованню молоді. У багатьох національних університетах пропонуються освітньо-професійні програми, орієнтовані на підготовку спортсменів до національних, європейських, світових та олімпійських змагань. Водночас такі програми більшою мірою орієнтовані на формування вмінь досягати високі спортивні результати і водночас на побіжне опанування сучасних педагогічних, медико-біологічних, психологічних засобів відновлення здоров'я спортсменів з метою корекції фізичних, фізіологічних, психічних і особистісних станів після тренувань або перед змаганнями (фізкультурно-оздоровчі й рекреаційні програми, методи і засоби відновлення здоров'я і працездатності). Зазначене актуалізує проблему підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (ФКіС) до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Розвиток професійної освіти, у т.ч. в галузі фізичної культури і спорту, ґрунтується на законодавчій базі: Закони України «Про фізичну культуру і спорт» (1993), «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017); Указ Президента України «Про затвердження регламенту проведення спортивно-масових та фізкультурно-оздоровчих заходів у навчальних закладах» (2003); Постанова Верховної Ради України «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади» (2016); Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016); Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (2013), Цільова соціальна комплексна програма розвитку фізичної культури і здоров'я (2016) та ін.

Теоретичним підґрунтям для проведення дослідження стали наукові розвідки з таких напрямів:

– концептуальні засади професійної підготовки фахівців галузі фізичної культури і спорту (О. Ажиппо, Н. Белікова, М. Носко, В. Приходько, А. Сущенко та ін.);

– теоретичні та методичні засади формування фізичної культури фахівців (В. Бальсевич, Л. Матвеев, В. Столяров, О. Шукатка та ін.);

– методичні засади підготовки фахівців фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти (Н. Гущина, Р. Клопов, Г. Куртова, В. Пономарьов, П. Рибалко та ін.);

– розроблення теорії фізичної рекреації (О. Андреева, М. Бердус, М. Якобсон, I. Kielbasiewicz-Drozdowskiej, P. Leith, C. Stevens, C. Ross, J. Young, T. Tapps, M. Wells, R. Winiarski, T. Wolańska та ін.);

– професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності (О. Андреева, О. Благий, Ю. Бойчук, М. Дутчак та ін.);

- професійна підготовка майбутніх фахівців-реабілітологів (В. Кукса, Ю. Лянной, Р. Маслов, Л. Сущенко та ін.);
- оптимізація підготовки спортсменів (Л. Волков, В. Костюкевич, М. Линець, А. Магльований та ін.);
- особливості формування культури здоров'я, здорового способу життя, підготовки до здоров'язбережувальної діяльності (Н. Белікова, О. Глагощук, Л. Кравчук, О. Міхеєнко, М. Співак та ін.).

Аналіз науково-педагогічних досліджень засвідчує значний доробок щодо підготовки фахівців фізичної культури і спорту в напрямі збереження власного здоров'я та здоров'я тих, з ким пов'язана їхня професійна діяльність, проте проблема підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності має фрагментарне вирішення, що підтверджують наявні *суперечності*, зокрема, між:

- активним розвитком технологій відновлення фізичного і психічного здоров'я спортсменів та орієнтацією освітньо-професійних програм підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту на опанування технологій здоров'язбереження;
- суспільним запитом на фахівців фізичної культури і спорту, здатних до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності, та відсутністю ефективних моделей відповідної підготовки фахівців фізичної культури і спорту у професійній освіті;
- об'єктивною потребою формування у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту готовності до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності та нерозробленістю відповідного навчально-методичного забезпечення цього процесу.

Отже, соціальна значущість та недостатня розробленість науково-практичної проблеми, необхідність подолання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційного дослідження **«Підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота відповідає темі науково-дослідної роботи Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка «Дидактичні основи формування рухової функції осіб, які займаються фізичним вихованням та спортом» (номер державної реєстрації 0108U000854), де авторкою розроблено модель підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка» (витяг з наказу №491-вк/1 від 02.12.2013 р.).

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.

Предмет дослідження – модель підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Відповідно до мети визначено такі **завдання дослідження**:

1) виявити стан розробленості проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності в педагогічній теорії і практиці;

2) схарактеризувати сутність і структуру готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності;

3) розробити й теоретично обґрунтувати модель підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності;

4) розробити критерії і показники для визначення рівнів готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності;

5) експериментально перевірити ефективність моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Для реалізації мети дослідження і вирішення поставлених завдань було використано комплекс **методів дослідження**:

– *теоретичні*: *аналіз та систематизація* наукових джерел з метою виявлення стану розробленості проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності, узагальнення практичного досвіду підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту; *термінологічний аналіз* для визначення сутності і змісту ключових дефініцій дослідження; *структурно-логічний аналіз* для характеристики компонентів, критеріїв, показників; *порівняльний аналіз і зіставлення* для характеристики рівнів готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності; *аналогія, індукція, дедукція* з метою визначення педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності; *педагогічне моделювання* з метою розроблення моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності;

– *емпіричні*: *анкетування* з метою визначення практичного стану розробленості проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності у вітчизняних закладах вищої освіти; *педагогічний експеримент*

(констатувальний та формувальний) для перевірки ефективності моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності; *експертне оцінювання* для ранжування і виокремлення ефективних педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності; *тестування* для визначення рівнів готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності;

– *статистичні: метод експертної оцінки* (критерій Кендала) для визначення основних недоліків у процесі підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання технологій відновлення здоров'я; *методи описової статистики, критерій однорідності* Пірсона і *критерій оцінки середніх* Стьюдента з метою опрацювання результатів педагогічного експерименту та обґрунтування вірогідності отриманих результатів.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження є у тому, що:

– *уперше розроблено і теоретично обґрунтовано* модель підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності, яка ґрунтується на сукупності методологічних підходів (цілісний, діяльнісний, диференційований, редукційний, «self-made-man»-підхід) та принципів (*загальнодидактичних* (індивідуалізації; міцності знань, умінь і навичок; доступності; свідомості; активності і самостійності; систематичності і послідовності; науковості; наочності), *дидактичних принципів підготовки фахівців ФКіС* (доцільності і практичності; керованості та підконтрольності; позитивної мотивації; смислової і перцептивної «наочності»; плановірності і поступовості; методичного динамізму і прогресування; функціональної надлишковості та надійності; міцності та пластичності); *специфічних принципів використання сучасних технологій відновлення здоров'я фахівців ФКіС* (безперервність застосування відновлювальних заходів; комплексність застосування відновлювальних заходів; взаємообумовленість ефективності навчально-тренувального процесу і застосування відновлювальних заходів; творчий підхід до відбору технологій відновлення) та передбачає дотримання *педагогічних умов* (заохочення до самоосвітньої діяльності з опанування сучасних технологій відновлення здоров'я; педагогічна підтримка індивідуального вибору технологій відновлення здоров'я в умовах виробничої практики; посилення міжпредметних зв'язків через уведення інтегральних спецкурсів) й удосконалення *методів* (проблемні, дослідницькі, інтерактивні, ігрові, проєктні), *засобів* (Інтернет-ресурси; професійно-орієнтовані завдання; засоби на відновлення працездатності) та *форм* (проблемні лекції; семінари; майстер-класи, виробнича практика; самостійна робота; індивідуальна робота) організації навчальної діяльності студентів;

– *уточнено* сутність поняття «готовність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності» та його структуру (мотиваційно-ціннісний, професійно-когнітивний, діяльнісний, рефлексивний компоненти);

– *розроблено* діагностувальний інструментарій для оцінювання рівнів (інтуїтивний, репродуктивний, продуктивний) готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності, який налічує критерії (потребовий, знаннєвий, інструментально-діяльнісний, оцінний) і відповідні показники (мотивація до професійного розвитку; знання здоров'явідновлювальних технологій; уміння використовувати методики відновлення здоров'я та працездатності; рефлексія) з дібраним комплексом діагностувальних методик;

– *подальшого розвитку набули* наукові положення щодо формування у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту готовності до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці навчально-методичного супроводу процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Зокрема, удосконалено робочі програми навчальних дисциплін підготовки фахівців фізичної культури і спорту, де поглиблено зміст спортивних дисциплін у напрямі формування умінь використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності фахівців фізичної культури і спорту, розробленні навчально-методичного комплексу з дисципліни «Технології відновлення здоров'я фахівців ФКіС» (робочі програми, практичні і семінарські заняття, дидактичні матеріали).

Матеріали дослідження можуть бути використані науково-педагогічними працівниками для вдосконалення практики професійної підготовки фахівців ФКіС, організації самостійної, індивідуальної роботи, при створенні навчально-методичних матеріалів з професійно орієнтованих дисциплін, студентами у процесі підготовки науково-дослідних та кваліфікаційних робіт, наукових і творчих проєктів, а також у системі підвищення кваліфікації фахівців ФКіС.

Основні положення та результати дослідження **упроваджено** в освітній процес Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (довідка №67/48 від 16.09.2020 р.), Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (довідка №621 від 02.11.2020 р.), Сумського національного аграрного університету (довідка №3152/1 від 15.12.2020 р.), Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (довідка №734-02 від 16.12.2020 р.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка №2366 від 31.12.2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наведені в дисертації результати отримані авторкою самостійно. У спільних публікаціях: обґрунтовано структуру готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту використовувати технології відновлення здоров'я у професійній діяльності [3], зібрано та опрацьовано емпіричні дані [4].

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Основні положення та результати проведеного дослідження апробовані на наукових заходах різних рівнів, зокрема, *міжнародних* науково-практичних конференціях: «Україна майбутнього: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку» (Суми, 2019 р.); «Діджиталізація в Україні: інновації в освіті, науці, бізнесі»

(Бердянськ, 2019 р.); «Економіка, управління, освіта і наука: трансфер теорії і практики в умовах цифрової глобалізації» (Мелітополь, 2020 р.); «Дослідницька діяльність майбутніх фахівців як шлях їх професійного становлення» (Суми, 2020 р.); *регіональних* конференціях: «Олімпізм і молода спортивна наука України» (Луганськ, 2009 р.).

Матеріали дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на засіданнях кафедри педагогіки, психології і методики фізичного виховання Національного університету «Чернігівський колегіум імені Тараса Шевченка» (2012-2020 рр.).

Публікації. Основні наукові положення дисертаційного дослідження опубліковано в 10 наукових і навчально-методичних працях (із них 8 – одноосібні): 5 статей у фахових виданнях України, 1 стаття у закордонному виданні, 4 матеріалів апробаційного характеру.

Структура дисертації. Дисертація складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (257 найменувань, із них 11 – іноземними мовами) та 8 додатків на 33 сторінках. Дисертація містить 20 таблиць та 59 рисунків.

Загальний обсяг дисертації становить 249 сторінок, із них основний текст – 175 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, схарактеризовано об'єкт, предмет, мету, визначено завдання, описано методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження одержаних результатів.

У *першому розділі* «**Теоретичні основи підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності**» виявлено стан розробленості проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (ФКіС) до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності, схарактеризовано сутність і структуру готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

За результатами аналізу та узагальнення наукових праць та нормативних документів встановлено, що професійна підготовка фахівців ФКіС здійснюється за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, для якої розроблено професійний стандарт освітнього рівня «Бакалавр», яким чітко регулюються вимоги до результатів підготовки, де зафіксовано наявність умінь визначати функціональний стан організму людини та обґрунтовувати вибір засобів профілактики його перенапруження й відновлення.

За результатами термінологічного аналізу встановлено, що в науково-педагогічних розвідках (Ю. Бойчук, Ю. Лянной, О. Міхеєнко, М. Носко, С. Омельченко, Р. Поташнюк, П. Рибалко, М. Чайковський та ін.) поняття «здоров'я» окреслено як природний динамічний стан організму, що

характеризується високим енергетичним потенціалом, оптимальними адаптаційними реакціями на зміни умов довкілля, що забезпечує гармонійний фізичний, психічний, духовний і соціальний розвиток особистості, її добре самопочуття, ефективну протидію захворюванням, повноцінне життя та активне довголіття; поняття «здоров'язбережувальні технології» використовують як синоніми валеологічної освіти та технології формування здорового способу життя, культури здоров'я; «відновлення» – це процес, який відбувається в організмі як реакція на втому і спрямований на відновлення параметрів гомеостазу і працездатності; поняття «відновлення» й «реабілітація» є близькими, перше використовується при відновленні спортивної працездатності й функціонального стану спортсменів у процесі чи після тренувальних занять і змагань, а друге – при відновленні здоров'я після захворювань, травм, ослаблення організму в результаті різних причин, тому їх доцільно розрізняти.

У теорії та методиці фізичного виховання (В. Костюкевич, В. Платонов та ін.) класифіковано засоби відновлення здоров'я та працездатності фахівців ФКіС, зокрема, спортсменів високого класу. Основною особливістю педагогічних засобів є те, що вони застосовуються як у процесі, так і після тренувальних занять. Основною метою використання медико-біологічних засобів є стимуляція відновлювальних процесів, зазвичай, після тренувальних і змагальних навантажень. До цієї групи входять гігієнічні, фізичні, фармакологічні засоби, а також харчування, режим і склад якого відіграють провідну роль у медико-біологічних засобах відновлення. Психологічні засоби орієнтовані на створення позитивного емоційного фону перед тренуваннями і змаганнями, а також на відновлення затраченої нервової енергії після напружень. встановлено, що для повноцінного відновлення необхідне комплексне використання педагогічних, медико-біологічних і психологічних засобів

Обґрунтовано, що максимально можливе відновлення працездатності та здоров'я після фізичних\ тренувальних навантажень можливе через цілеспрямоване планування та використання здоров'явідновлювальних технологій як системи впливів на цілісний освітньо-тренувальний процес, які здійснюються з метою корекції негативних фізіологічних, психологічних і особистісних станів людини та включають фізкультурно-оздоровчі й рекреаційні програми, методи і засоби відновлення здоров'я та працездатності.

Констатовано, що зміст професійної підготовки фахівців ФКіС незначною мірою зорієнтовано на опанування технологій відновлення здоров'я спортсменів, проте вони мають володіти знаннями й уміннями щодо планування тренувальних і змагальних навантажень, відновлення фізичних і нервових сил, а, отже, й здоров'я загалом.

На підставі термінологічного і структурно-логічного аналізу понять «готовність», «готовність до певного виду діяльності», «здоров'явідновлювальні технології», «фахівці ФКіС» охарактеризовано поняття *«готовність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій» (інтегральне особистісне*

утворення, яке характеризується здатністю використовувати технології і засоби відновлення здоров'я та поєднує ціннісне ставлення до здоров'я і прагнення його зберігати й відновлювати, спеціалізовані знання про здоров'явідновлювальні технології і засоби та вміння їх використовувати для відновлення здоров'я, навички рефлексивної діяльності для забезпечення власного саморозвитку в галузі технологій відновлення здоров'я в умовах професійної діяльності).

Готовність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності охоплює чотири структурні компоненти: *мотиваційно-ціннісний* (характеризує ціннісне ставлення майбутніх фахівців ФКіС до здоров'я (психічного, фізичного, соціального і духовного) і прагнення його зберігати й відновлювати); *професійно-когнітивний* (характеризує знання про здоров'я та засоби його відновлення (медичні, психологічні, педагогічні, спортивні, кінезіологічні тощо); *діяльнісний* (характеризує сукупність специфічних умінь і використовувати технології і засоби відновлення фізичного, психічного і соціального видів здоров'я); *рефлексивний* (характеризує здатність майбутнього фахівця ФКіС здійснювати рефлексію для забезпечення власного саморозвитку в галузі технологій відновлення здоров'я).

Таким чином, у першому розділі подано вирішення першого та другого завдань дослідження.

У другому розділі **«Моделювання процесу підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності»** розроблено й теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

На основі аналізу теорії і практики підготовки майбутніх фахівців ФКіС обґрунтовано методологічні підходи щодо формування готовності до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. *Цілісний* підхід орієнтує на сприйняття професійної підготовки майбутніх фахівців ФКіС як цілісної системи, яка забезпечує взаємопов'язану діяльність викладачів і студентів та орієнтує на формування готовності до використання здоров'явідновлювальних технологій як важливого і невіддільного результату професійної підготовки майбутніх фахівців ФКіС. Положення *діялісного* підходу дають можливість визначити діялісну складову готовності та сформулювати її в межах професійної підготовки на основі квазіпрофесійної діяльності. Свідоме використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності вимагає від фахівця фізичної культури і спорту системи базових знань про особливості антропометричного розвитку людини та його співвідношення із допустимими фізичними навантаженнями, що уможливорюється використанням *редукційного* підходу. Диференційований підхід спрямовано на забезпечення урахування індивідуальних відмінностей у здоров'ї (фізичному, духовному, психічному) майбутніх фахівців ФКіС, а тому й диференціації здоров'явідновлювальних технологій та їхньому

індивідуальному використанні, його врахування зменшує небезпеку фізичних перевантажень і сприяє міцному засвоєнню фахових знань. Використання «*self-made-man*»-підходу передбачає орієнтованість на особистість та її індивідуальну освітню траєкторію у побудові власного «я» як фахівця, який свідомо й виважено залучає здоров'явідновлювальні технології у професійній діяльності.

В основу моделювання професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності покладено систему принципів:

- загальнодидактичних (індивідуалізації; міцності знань, умінь і навичок; доступності; свідомості; активності і самостійності; систематичності і послідовності; науковості; наочності);

- дидактичних принципів підготовки фахівців ФКіС (доцільності і практичності; керованості та підконтрольності; позитивної мотивації; смислової і перцептивної «наочності»; планомірності і поступовості; методичного динамізму і прогресування; функціональної надлишковості та надійності; міцності та пластичності);

- специфічних принципів використання сучасних технологій відновлення здоров'я фахівців ФКіС (безперервність застосування відновлювальних заходів; комплексність застосування відновлювальних заходів; взаємообумовленість ефективності навчально-тренувального процесу і застосування відновлювальних заходів; творчий підхід до відбору технологій відновлення).

Розроблена модель (рис. 1) передбачає дотримання *педагогічних умов* підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності: заохочення до самоосвітньої діяльності з опанування сучасних технологій відновлення здоров'я; педагогічна підтримка індивідуального вибору технологій відновлення здоров'я в умовах виробничої практики; посилення міжпредметних зв'язків через уведення інтегральних спецкурсів, які розкрито через відповідні зміст (удосконалення змісту фахових дисциплін (акцент на технологіях відновлення здоров'я), спецкурс «Технології відновлення здоров'я фахівців ФКіС»), методи (проблемні, дослідницькі, інтерактивні, ігрові, проєктні), засоби (Інтернет-ресурси; професійно-орієнтовані завдання; засоби відновлення працездатності) навчання та форми (проблемні лекції; семінари; майстер-класи, виробнича практика; самостійна робота; індивідуальна робота) організації освітньої діяльності студентів.

Процес формування готовності майбутніх фахівців ФКіС до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності відбувається у три *етапи*. Мотиваційно-когнітивний етап спрямований на усвідомлення студентами специфіки професії через аналіз змісту їхньої професійної підготовки на перших роках навчання з метою виявлення особливостей відновлювальної діяльності фахівців фізичної культури і спорту. Системний етап характеризується активізацією розвитку у студентів професійних знань та умінь, необхідних у майбутній професійній діяльності для використання технологій відновлення здоров'я фахівців, постійним аналізом причинно-

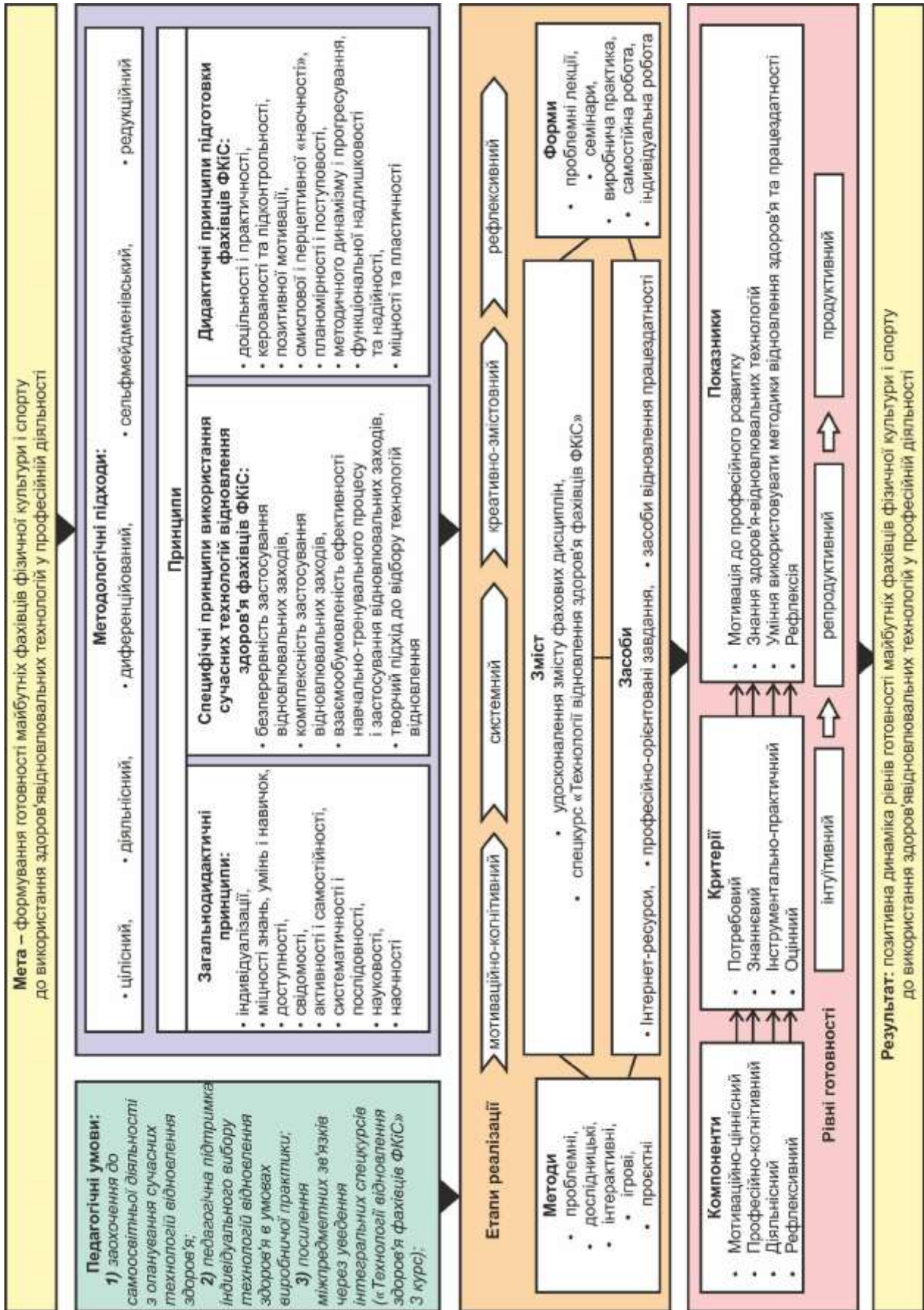

Рис. 1. Модель підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності

наслідкових зв'язків, накопиченням квазіпрофесійного досвіду через самостійне виконання практико-орієнтованих завдань. На креативно-змістовному етапі акцентується увага на використанні технологій відновлення здоров'я в ході виробничої практики, коли студенти під керівництвом викладачів самостійно розробляють програми відновлення здоров'я фахівців ФКіС різного спрямування, здійснюють їх детальний груповий аналіз. Рефлексивний етап інтегрує ціннісні установки та критичні оцінки по відношенню до професійної діяльності фахівців ФКіС та використання при цьому здоров'явідновлювальних технологій.

Результатом реалізації моделі є позитивна динаміка рівнів готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Отже, у другому розділі вирішено третє завдання дослідження.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності» розроблено критерії і показники для визначення рівнів готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності; експериментально перевірено ефективність моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Для підтвердження теоретичних результатів дослідження на основі структурно-логічного аналізу було розроблено діагностувальний апарат, який включав *критерії*: потребовий (показник – мотивація до професійного розвитку), знаннєвий (показник – знання здоров'явідновлювальних технологій), інструментально-практичний (показник – уміння використовувати методики відновлення здоров'я та працездатності), оцінний (показник – рефлексія).

З урахуванням методик оцінки показників (анкета для оцінки рівня мотивації професійного навчання В. Каташева, тестування (авторське на 20 запитань), індивідуальне завдання на створення програми відновлення для конкретного спортсмена, тест Л. Бережної) та методу зіставлення охарактеризовано *рівні* готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності: інтуїтивний, репродуктивний, продуктивний.

Педагогічний експеримент включав констатувальний (2015-2017), формувальний (2017-2020) та узагальнювальний (2020) етапи.

На констатувальному етапі схарактеризовано практичний стан розробленості проблеми дослідження, чим підтверджено актуальність та доцільність розроблення моделі професійної підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. На підставі методу експертної оцінки (критерій Кендала) визначено основні недоліки у процесі підготовки майбутніх фахівців ФКіС до використання технологій відновлення здоров'я: відсутність у студентів відповідних теоретичних знань (спеціалізованих знань про

здоров'явідновлювальні технології і засоби, загальні теоретичні знання на відновлення працездатності, фізіореабілітаційні знання, знання про педагогічні засоби відновлення соціального та духовного здоров'я, медико-біологічні знання, знання про психологічні засоби відновлення психічного здоров'я) та сформованість спеціальних умінь (гностичні, діагностико-прогностичні, організаційно-методичні, комунікативні, інформаційно-результативні) – середній ранг 1,2; недостатнє висвітлення технологій відновлення здоров'я фахівцям ФКіС в межах освітніх програм – середній ранг 1,8; відсутність методів виявлення готовності студентів до використання технологій відновлення здоров'я у професійній діяльності – середній ранг 2,5; недостатня мотивація студентів до використання технологій відновлення здоров'я у професійній діяльності – середній ранг 3,8; недостатня компетентність викладачів в аспекті використання технологій відновлення здоров'я у професійній діяльності – середній ранг 4,1.

На основі розрахованого коефіцієнту конкордації Кендала ($K=0,71$) засвідчено достатній рівень узгодженості відповідей експертів, а тому й значущість висновку про потребу удосконалення освітнього процесу та розроблення моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

На формувальному етапі педагогічного експерименту (2017-2020 рр.) перевірено ефективність розробленої моделі. До контрольної групи (КГ) увійшло $n = 113$ осіб. До експериментальної групи (ЕГ) увійшло $n = 109$ осіб. Студенти контрольної групи навчалися за традиційною системою підготовки майбутніх фахівців ФКіС у закладах вищої освіти. Студенти експериментальної групи навчалися за розробленою моделлю підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Динаміку рівнів готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій (ЗВТ) у професійній діяльності за кожним з показників візуально відображено на рис. 2-5.

Використанням критерію Стьюдента підтверджено статистично значущу відмінність у результатах контрольної і експериментальної груп.

Позитивні зрушення за показником «Мотивація до професійного розвитку» обумовлені тим, що на мотиваційно-когнітивному етапі формування готовності освітня діяльність була спрямована на усвідомлення студентами специфіки відновлювальних заходів. У зміст дисциплін були включені теми «Професійні обов'язки фахівця ФКіС», «Відновлення працездатності як професійний обов'язок фахівця ФКіС», «Клініко-фізіологічне обґрунтування здоров'явідновлювальних технологій», опанування яких вимагало залучення проблемних лекцій та семінарів, а також інтерактивних і проєктних методів навчання.

Статистично значуща динаміка для показника «Знання здоров'явідновлювальних технологій» пояснюється тим, що зміст професійно орієнтованих дисциплін було поглиблено темами «Види та класифікація

здоров'явідновлювальних технологій», «Оздоровчий тренінг різних груп населення», а також упровадженням авторського спецкурсу «Технології відновлення здоров'я фахівців ФКіС». У процесі їх опанування дотримувалися третьої педагогічної умови про посилення міжпредметних зв'язків через введення інтегральних спецкурсів разом з використанням, крім проблемних лекцій та практичних занять, дослідницьких методів навчання. Ефективним при цьому було виконання практико-орієнтованих завдань (зокрема, організація і проведення фрагмента спортивного тренування і пропозиції щодо відновлення фізичного стану здоров'я спортсмена тощо) та залучення Інтернет-ресурсів спеціалізованого спрямування як засобів навчання.

Рис. 2. Динаміка рівнів за показником «Мотивація до професійного розвитку»

Рис. 3. Динаміка рівнів за показником «Знання здоров'я-відновлювальних технологій»

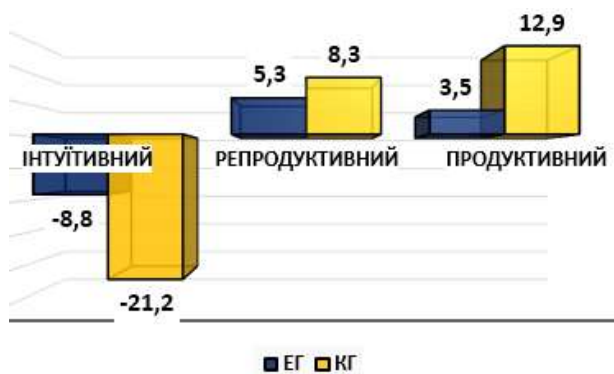

Рис. 4. Динаміка рівнів за показником «Уміння використовувати ЗВТ»

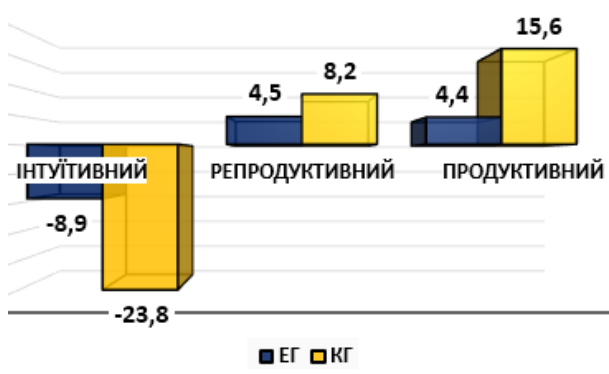

Рис. 5. Динаміка рівнів за показником «Рефлексія»

Визначальною для позитивної динаміки рівнів готовності за показником «Уміння використовувати ЗВТ» стала увага до самостійної діяльності студентів в ході виробничої практики. Студентам пропонували розробити програми відновлення здоров'я фахівців ФКіС різного спрямування, чим здійснювалося дотримання першої педагогічної умови про заохочення до самоосвітньої діяльності з опанування сучасних технологій відновлення здоров'я. Також підтверджено ефективність засобів (Інтернет-ресурси; професійно-орієнтовані завдання; засоби відновлення працездатності).

Показник «Рефлексія» у ЕГ та КГ також набув позитивної динаміки, але статистично більшою вона виявилася у ЕГ, що пояснюємо використанням інтерактивних методів навчання, використання яких сприяло формуванню критичної оцінки та аналізу технологій відновлення здоров'я у реальних практичних ситуаціях. Ефективним для розвитку готовності виявилось дотримання другої педагогічної умови про педагогічну підтримку індивідуального вибору технологій відновлення здоров'я в умовах виробничої практики.

Проведений статистичний аналіз результатів педагогічного експерименту підтвердив ефективність моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності.

Отже, у третьому розділі подано вирішення п'ятого завдання дослідження.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення й практичне розв'язання проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. У процесі дисертаційного дослідження було вирішено усі поставлені завдання.

Отримані результати дають підстави зробити такі **висновки**.

1. Виявлено стан розробленості проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності в педагогічній теорії і практиці. За результатами термінологічного аналізу визначено відмінності у сутності понять «здоров'язбережувальні» та «здоров'явідновлювальні» технології (зокрема, здоров'явідновлювальні технології схарактеризовано як систему впливів на цілісний освітньо-тренувальний процес, що здійснюються з метою корекції негативних фізіологічних, психологічних і особистісних станів людини та включає фізкультурно-оздоровчі й рекреаційні програми, методи і засоби відновлення її здоров'я та працездатності), описано класифікацію здоров'явідновлювальних засобів (педагогічних, які застосовуються як у процесі, так і після тренувальних занять з мотиваційною метою; медико-біологічних, які доцільно залучати після тренувальних і змагальних навантажень для стимуляції відновлювальних процесів; психологічних, зорієнтованих на створення позитивного емоційного фону перед тренуваннями і змаганнями, а також на відновлення затраченої нервової енергії після напружень). Обґрунтовано фрагментарність науково-педагогічних праць, пов'язаних із професійною підготовкою майбутніх фахівців ФКіС до опанування технологій відновлення здоров'я.

2. Схарактеризовано сутність і структуру готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. Готовність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності визначено як інтегральне особистісне утворення, що характеризується здатністю використовувати технології і засоби відновлення

здоров'я та поєднує ціннісне ставлення до здоров'я і прагнення його зберігати й відновлювати, спеціалізовані знання про здоров'явідновлювальні технології і засоби та вміння їх використовувати для відновлення здоров'я, навички рефлексивної діяльності для забезпечення власного саморозвитку в галузі технологій відновлення здоров'я в умовах професійної діяльності.

У структурі готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності виділено компоненти: мотиваційно-ціннісний (ціннісне ставлення майбутніх фахівців ФКіС до здоров'я (психічного, фізичного, соціального і духовного) і прагнення його зберігати й відновлювати); професійно-когнітивний (знання про здоров'я та засоби його відновлення (медичні, психологічні, педагогічні, спортивні, кінезіологічні тощо); діяльнісний (сукупність специфічних умінь використовувати технології і засоби відновлення фізичного, психічного і соціального видів здоров'я); рефлексивний (здатність майбутнього фахівця ФКіС здійснювати рефлексію для забезпечення власного саморозвитку в галузі технологій відновлення здоров'я).

3. Розроблено й теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності, яка базується на низці методологічних підходів (цілісний, діяльнісний, диференційований, редуційний, «self-made-man»-підхід) та принципів (загальнодидактичних, дидактичних принципів підготовки фахівців ФКіС, специфічних принципів використання сучасних технологій відновлення здоров'я фахівців ФКіС), передбачає дотримання педагогічних умов (заохочення до самоосвітньої діяльності з опанування сучасних технологій відновлення здоров'я; педагогічна підтримка індивідуального вибору технологій відновлення здоров'я в умовах виробничої практики; посилення міжпредметних зв'язків через уведення інтегральних спецкурсів), які реалізуються з використанням методів (проблемні, дослідницькі, інтерактивні, ігрові, проєктні) і засобів (Інтернет-ресурси; професійно-орієнтовані завдання; засоби відновлення працездатності) навчання та форм (проблемні лекції; семінари; майстер-класи, виробнича практика; самостійна робота; індивідуальна робота) організації навчальної діяльності студентів.

4. Розроблено критерії і показники для визначення рівнів готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. До них віднесено: потребовий критерій (показник – мотивація до професійного розвитку), знаннєвий критерій (показник – знання здоров'явідновлювальних технологій), інструментально-практичний критерій (показник – вміння використовувати методики відновлення здоров'я та працездатності), оцінний критерій (показник – рефлексія) та рівні (інтуїтивний, репродуктивний, продуктивний) готовності майбутніх фахівців до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. Визначено діагностичні методики їх кількісного аналізу.

5. Експериментально перевірено ефективність моделі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. За результатами педагогічного експерименту з використанням статистичних критеріїв зафіксовано позитивні зрушення у результатах їхньої професійної підготовки за кожним із критеріїв: за потребовим загальна динаміка в ЕГ склала 21,1% проти 8,9 у КГ (сприяло виявлення особливостей відновлювальної діяльності фахівців фізичної культури і спорту на перших роках навчання); за знаннєвим критерієм – 23,0% проти 16,0% (вплинули вирішення спеціально підібраних професійних ситуацій з їхнім подальшим обговоренням та третя педагогічна умова про посилення міжпредметних зв'язків через уведення інтегральних спецкурсів); за інструментально-практичним – 21,2% проти 8,8% (сприяли посилення самостійності студентів в ході виробничих практик та перша педагогічна умова про заохочення до самоосвітньої діяльності з опанування сучасних технологій відновлення здоров'я); за оцінним критерієм – 23,8% проти 8,9% (вплинуло вирішення професійно орієнтованих завдань з їхнім критичним аналізом та друга педагогічна умова про педагогічну підтримку індивідуального вибору технологій відновлення здоров'я в умовах виробничої практики) відповідно.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів проблеми підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. Відкритими залишаються питання, пов'язані з: розробленням навчально-методичного супроводу такої підготовки в умовах неформальної та інформальної освіти; окремого дослідження потребує залучення інформаційно-цифрового підходу у вирішення проблеми формування готовності використовувати здоров'явідновлювальні технології через використання засобів доповненої та/або віртуальної реальності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ З ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Твердохлебова Ю.М. Методологічні основи підготовки фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. *Фізико-математична освіта*. 2018. Вип. 1(15). Ч. 3. С. 49-53.

2. Твердохлебова Ю.М. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. *Фізико-математична освіта*. 2019. Вип. 4(22). Ч. 2. С. 138-142.

3. Твердохлебова Ю.М., Красілов А.Д., Ляной М.О. Компоненти готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту використовувати технології відновлення здоров'я у професійній діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. №10 (104). С. 246-256.

4. Твердохлебова Ю.М., Красілов А.Д. Результати експериментальної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання сучасних технологій відновлення здоров'я у майбутній професійній діяльності.

Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки. 2020. Вип. 3 (44). С. 176-184.

5. Твердохлебова Ю.М. Модель підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. *Фізико-математична освіта. 2020. Вип. 2(24). Ч. 2. С. 33-37.*

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

6. Твердохлебова Ю.М. Критерии и уровни готовности будущих специалистов физической культуры и спорта к использованию технологий восстановления здоровья в профессиональной деятельности. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. 2021. IX (98). Issue 247. P. 39-42.*

Опубліковані праці апробаційного характеру

7. Твердохлебова Ю.М. Стан готовності майбутніх фахівців ФКіС до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. *Україна майбутнього: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : матеріали міжнародного науково-практичного форуму (м. Суми, 13-15 вересня, 2019 р.). Суми, 2019. С. 119-120.*

8. Твердохлебова Ю.М. Ідеї «self-made-man»-підходу до формування умінь використовувати технології відновлення здоров'я у професійній діяльності майбутніх фахівців ФКіС. *Діджиталізація в Україні: інновації в освіті, науці, бізнесі : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Бердянськ, 16-18 вересня 2019 р.). Бердянськ, 2019. С. 106-108.*

9. Твердохлебова Ю.М. Умотивованість майбутніх фахівців ФКіС до формування умінь використовувати технології відновлення здоров'я у професійній діяльності. *Економіка, управління, освіта і наука: трансфер теорії і практики в умовах цифрової глобалізації : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 14-15 січня 2020 р.). Мелітополь, 2020. С. 136-138.*

10. Твердохлебова Ю.М. Технології відновлення здоров'я у професійній діяльності фахівців фізичної культури і спорту. *Дослідницька діяльність майбутніх фахівців як шлях їх професійного становлення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 7 грудня 2020 р.). Суми, 2020. С. 53-54.*

АНОТАЦІЇ

Твердохлебова Ю.М. Підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка. – Суми, 2021.

Дисертаційне дослідження присвячене проблемі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту до використання технологій відновлення

здоров'я у професійній діяльності. Схарактеризовано сутність і структуру категорій «здоров'явідновлювальні технології», «готовність майбутніх фахівців фізичної культури та спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності». Розроблена та теоретично обґрунтована модель підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності, що базується на низці методологічних підходів (цілісний, діяльнісний, диференційований, редуційний, «self-made-man»-підхід) та загальнодидактичних і специфічних принципів, передбачає дотримання педагогічних умов (заохочення до самоосвітньої діяльності з опанування сучасних технологій відновлення здоров'я; педагогічна підтримка індивідуального вибору технологій відновлення здоров'я в умовах виробничої практики; посилення міжпредметних зв'язків через уведення інтегральних спецкурсів). Проведено статистичний аналіз ефективності моделі, за яким встановлено позитивну статистично значущу динаміку в рівнях готовності.

Ключові слова: здоров'явідновлювальні технології; фахівці ФКіС; готовність майбутніх фахівців ФКіС до використання здоров'явідновлювальних технологій у професійній діяльності; професійна підготовка; модель.

Твердохлебова Ю.М. Подготовка будущих специалистов физической культуры и спорта к использованию технологий восстановления здоровья в профессиональной деятельности. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук (доктора философии) по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Сумской государственной педагогической университет имени А.С. Макаренко. – Сумы, 2021.

Диссертационное исследование посвящено проблеме подготовки будущих специалистов по физической культуре и спорту к использованию технологий восстановления здоровья в профессиональной деятельности. Охарактеризованы сущность и структура категорий «технологии восстановления здоровья», «готовность будущих специалистов физической культуры и спорта к использованию технологий восстановления здоровья в профессиональной деятельности». Разработана и теоретически обоснована модель подготовки будущих специалистов физической культуры и спорта к использованию технологий восстановления здоровья в профессиональной деятельности, основанная на ряде методологических подходов (целостный, деятельностный, дифференцированный, редуцированный, «self-made-man»-подход) и общедидактических и специфических принципах и которая предполагает соблюдение педагогических условий (поощрение самообразовательной деятельности по освоению современных технологий восстановления здоровья; педагогическая поддержка индивидуального выбора технологий восстановления здоровья в условиях производственной практики; усиление межпредметных связей на основе введения интегральных спецкурсов). Проведен статистический анализ эффективности модели, по результатам

которого подтверждена позитивная статистически значимая динамика уровней готовности.

Ключевые слова: технологии восстановления здоровья; специалисты ФКиС; готовность будущих специалистов ФКиС к использованию технологий восстановления здоровья в профессиональной деятельности; профессиональная подготовка; модель.

Tverdokhlebova Yu. Training of future specialists in physical culture and sports for the use of health recreation technologies in their professional activities. – Qualification scientific work publication in form manuscript.

The thesis on competition of a scientific degree of for candidate of pedagogical sciences (PhD) on a specialty 13.00.04 – theory and methods of professional education. – Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko. – Sumy, 2021.

The dissertation research is devoted to the problem of training future specialists in physical culture and sports for the use of health recreation technologies in professional activity.

The essence and structure of the categories "health recreation technologies", "readiness of future specialists in physical culture and sports to use health recreation technologies in professional activity" are characterized.

Health recreation technologies is a system of influences on the integral educational and training process, which are carried out with the aim of correcting negative physiological, psychological and personal states of a person and include physical culture, health-improving and recreational programs, methods and means of restoring his health and working capacity.

The classification of health recreation means is determined (pedagogical, which are used both during and after training sessions with a motivational purpose; biomedical, which is advisable to involve after training and competitive loads to stimulate recovery processes; psychological, which are focused on creating a positive emotional background before training and competition, as well as restoring the expended nervous energy after stress).

Readiness of future specialists in physical culture and sports to use health recreation technologies in professional activity is an integrated personal education characterized by the ability to use technologies and means of health restoration and combines the value attitude to health and the desire to restore it, specialized knowledge of technologies and health recreation means of and the ability to use them, reflexive skills to ensure self-development in health technologies conditions of professional activity.

In the structure of readiness of future specialists in physical culture and sports to use health recreation technologies the components are allocated:

motivational and value (value attitude of future specialists in physical culture and sports to health (mental, physical, social and spiritual) and the desire to preserve and restore it);

professional-cognitive (knowledge about health and means of its recovery) (medical, psychological, pedagogical, sports, kinesiological, etc.);

activity (a set of specific skills to use technologies and tools to restore physical, mental and social health);

reflexive (the ability of the future specialists in physical culture and sports to carry out reflection to ensure their own self-development in the field of health recovery technologies).

A model of training future specialists in physical culture and sports for the use of health recreation technologies in professional activity has been developed and theoretically substantiated, based on a number of methodological approaches (holistic, activity, differentiated, reduction, "self-made-man" approach) and general didactic and specific principles and which presupposes the observance of pedagogical conditions (encouragement of self-educational activity in the development of modern technologies for health restoration; pedagogical support for the individual choice of health restoration technologies in the conditions of industrial practice; strengthening of interdisciplinary connections based on the introduction of integral special courses).

Criteria and indicators have been developed to determine the levels of readiness of future specialists in physical culture and sports to use health-improving technologies in professional activities. These include the required criterion (indicator - motivation for professional development), knowledge criterion (indicator - knowledge of health-improving technologies), instrumental-practical criterion (indicator - the ability to use methods of restoring health and efficiency), evaluation criterion (indicator - reflection) and levels (intuitive, reproductive, productive) of readiness of future specialists to use health-improving technologies in professional activity. Diagnostic methods of their quantitative analysis are determined.

A statistical analysis of the effectiveness of the model was carried out, according to the results of which a positive statistically significant dynamics of readiness levels was confirmed.

Key words: health recreation technologies; specialists in physical culture and sports; the readiness of future specialists in physical culture and sports to use health recreation technologies in professional activities; professional training; model.

Підписано до друку 30.03.2021. Формат 60x90/16. Гарн. News Times.
Друк ризогр. Папір офсет. Умовн. Друк. Арк.. 0,9.
Тираж 100 прим.

Надруковано в редакційно-видавничому відділі
СумДПУ імені А. С. Макаренка

40002, м. Суми, вул. Роменська, 87.